li–távoli, a saját–idegen elemi különbségtételére, így képtelen a valódi szeretetre és a valódi összetartozásra. A kötelékek embere, a közösségi ember ezzel szemben a közeli–távoli természetes mércéjével mér. A barát (bajtárs) és a testvér (etnosz) fontosabb neki, mint az ellenség és az idegen. A hasonló fontosabb, mint a különböző, a megbízható fontosabb, mint a megbízhatatlan. Altruista, tudja hova tartozik, kire számíthat, honnan jön és kiknek tartozik felelősséggel. Van gyökere, ősei és jövőt akar birtokolni a sajátjai számára.

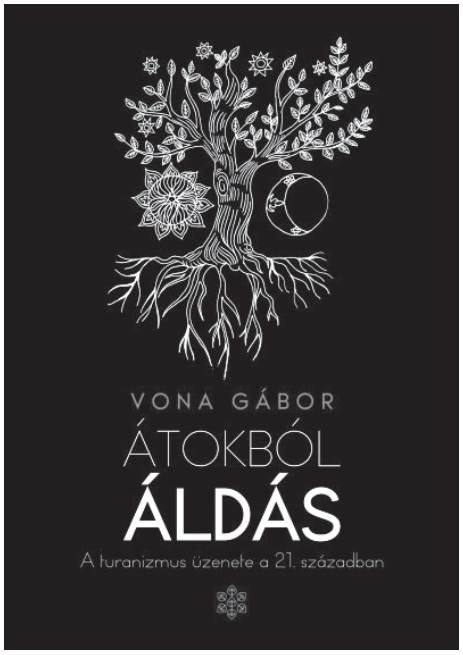
Végül a moralizmus ellentéte az idealizmus. A moralizáló egy puhány túlérzékeny, önsajnáló, a végletekig ingerelhető, eksztatikus és hisztérikus. A legtöbb elesettség megindítja, a legtöbb megjátszott hátrány a nagyszerű elleni gyűlöletre indítja. Ezzel szemben az idealista képes megzabolázni az érzelmi felindulásait és túllátni a felszínes pillanatnyi benyomásain. A sajnálkozás és önsajnálat helyett képes az erőfeszítésre, a fegyelemre, az acélos arcélre és az összeszorított fogra. Szívós, a létét emocionális csapongások helyett egy nagy koncepció, egy értékrend és egy idea vezérli és fogja keretbe. Ideájában önmaga fölé akar teremteni, bárhol álljon és bármekkora legyen is: ezáltal eleve maga a nagyszerű.

Azé a jövő, mondja Tóth Máté, aki ezeket következetesen végigviszi. Ezek felé gravitál egy egészséges psziché, a jövő pszichéje, egy új ciklus felé. *„Természetes ösztönnel lássuk meg a természet és történelem metszete által kijelölt központi értékeket paradigmaként, rendszerként, érezzük bennük évezredek szívdobbanását és a jövő zenéjét. (…) Bennünk és általunk törjön elő a tudományos forradalom, bennünk és általunk térjenek vissza az ősi archetípusok, a régi istenek. Ez az, amivel egy új ciklus kezdődhet, a* Homo maximus *létrejöhet, megkezdődhet az ellenmozgás, a hanyatlás mélyén megszülethet a felfelé hatalmas ideája (…). Ez egy új kezdet primordiális valóságának ígérete (…) és talán egy nap egy majdani új mítosznak is.”* (688–689. o.)

Mint minden paradigmával, lehet és kell is vitatkozni Tóth Máté *Fordulat* című könyvével. Az azonban vitathatatlan, hogy egy izgalmas és eredeti ontológiai pozícióval állunk szemben, amely egyedi meglátásai révén alkalmas arra, hogy új színt vigyen a témával foglalkozó hazai és nemzetközi diskurzusokba.

Nagy László

Vona Gábor
ÁTOKBÓL ÁLDÁS. A TURANIZMUS ÜZENETE A 21. SZÁZADBAN
229 oldal (Budapest, 2021, Vlog Influence)

Átokból áldás. A turanizmus üzenete a 21. században alcímmel jelentette meg legújabb könyvét Vona Gábor, egykori pártelnök és politikus. A pártpolitikától való visszavonulással némelyek szemében olyanná vált, mint Nagy László *Búcsúzik a lovacska* című versében a siralomházi

próféta, félni nem kell tőle, ráköpni szabad. Eltekintve előéletétől, korábbi és jelenlegi politikai tevékenységétől, legújabb könyvéről érdemes beszélnünk, a kötetben megjelenő gondolatiság mellett ne menjünk el szó nélkül.

Vona Gábor a modern világ válságaként ismert problémákat írja le, a szellemi és metafizikai krízis jelenlegi fokát, mind társadalmi, mind egyéni szinten, továbbá foglalkozik ökológiai kérdésekkel is. A könyv interjúkötet mivolta miatt sok információt hordoz, számos kérdést vet fel és ad válaszokat rájuk. A szerző az interjúkon és az azokhoz fűzött kommentárjain keresztül igyekszik elénk tárni gondolatiságát.

Abban látja a válság okát, hogy a mai ember elveszítette szellemi talapzatát, nincs egységben a transzcendenssel, sem önmagával, sem pedig a körülötte levő világgal. A jelenkori válság egyik fő vonása, hogy elvesztettük a kultúránkat, ennek következtében egy fragmentálódott társadalomban kell léteznünk. A szerző – lényegében – ezt a jelenséget írja le a turáni átokként. Ez a mai tömegdemokrácia esszenciája: egy romvilágban háborúznak egymással a szegmensek tagjai.

Az író célja, hogy művével kiutat mutasson a válságból, ehhez hívja segítségül a régmúltat, annak is élet- és világfelfogását. A kötetben többször megjelenik a szerző hídépítő szándéka, a különböző világnézeti közösségekhez tartozókat egyesíthetőnek látja, elképzelése szerint a környezetvédő liberálisban és a konzervatív hagyományőrzőben több a közös, mint hinnék. Gondolatmenete e ponton rokonítható Alexander Dugin téziseivel, miszerint a különböző eszmei körök közösen szembeszállhatnak a posztmodern világrenddel.

A mű mondanivalóján érződik a nemzetközi és hazai tradicionális szerzők hatása, ezt a szemléletet kívánja szélesebb rétegekhez is eljuttatni. Ehhez a törekvéshez a választott interjúalanyok kiváló hívószavak.

A nyolc megszólaló: Bíró András Zsolt, Horváth Róbert, Hóvári János, Kassai Lajos, Sudár Balázs, Szathmári Botond, Török Tilla és Vetró Mihály. A széles spektrumról érkező interjúalanyoknak köszönhetően válik informatívvá a könyv. A kötet a Hóvári Jánossal készült beszélgetés keretében tisztázza a turanizmus fogalmát, a hazai turanista mozgalom történetét, tevékenységét. Foglalkozik a magyarság rokonsági kapcsolataival, kulturális, genetikai, nyelvészeti, történeti szempontból, ehhez hívta segítségül Bíró András Zsoltot és Sudár Balázst a szerző. A nomádság és a turániság spirituális jelentőségét, megélését Horváth Róbert segítségével tárja az olvasó elé a kötet. Kassai Lajost a hagyományőrzésről kérdezi a szerző. Szathmári Botonddal a sámánizmust tárgyalja a kötet, Török Tillával a népzenét, Vetró Mihállyal pedig a népművészetet járja körül a könyv.

Pozitívum, hogy az egymásnak ellentmondó nézetek képviselőit megszólaltatva érzékelteti a kötet a magyar nép megosztottságát. Fájó pontra tapint a szerző, amikor egymás után nyilatkozó antropológus és nyelvész nézőpontjai ütköznek a kötetben. Itt az évszázados türk kontra finnugor eredet kérdése jelenik meg. Pozitív elem, hogy Sudár Balázs válaszaiban a finnugor nyelvcsaláddal való nyelvi rokonságról beszél, közérthetően és egyszerűen, kiegészítve azzal, hogy a sztyeppén egy nomadizáló nép is lehetett finnugor nyelvű *és* turáni, türk műveltségű. Ezzel ellentétben Bíró András Zsolt Habsburgok és a szovjet megszállók által ránk erőltetett nézetként intézi el a nyelvrokonsági kérdést. Jelen ismertető kereteit szétfeszítené a téma, de a Habsburg-dinasztia és a szovjet bolsevik diktátorok párhuzamba állítása enyhén szólva erős csúsztatás.

Mi is a probléma a nyelviségi kérdéssel? Amennyiben az egykori sztyeppei, nomád népek örökségét valljuk, akkor a nomád életmódot folytató finnugor nyelvű népekről sem feledkezhetünk meg. Az északi, eurázsiai nyelvcsalád népeinek kultúrája is magasrendű; szoláris kultuszaikban a napistent jelképező szarvas totemállat; vallásuk az eurázsiai sámánizmushoz sorolható. Egyes tagjaik máig természettel együtt élő, vándorló életmódot folytatnak, már amennyire a kortárs Oroszországban ez lehetséges.

A nyelvi kapcsolat elvetése, már csak azért is logikai hiba egy turanizmussal foglalkozó könyvben, mivel a turanizmus elnevezés a 19. század második felében Matthias Alexander Castrén, finn nyelvész és nemzeti mozgalom képviselője által használt fogalom volt. Castrén az urál-altáji nyelvcsalád népeinek összefogását hirdette a turanizmus jelszava alatt, ami a Hóvári-interjúban érintőlegesen merül fel. Ez az oka annak, hogy a mai napig léteznek körök Japánban, Koreában, akik nyelvi értelemben rokonként kezelik a finneket, észteket.

A szerző által említett metakulturalizmus valahol itt kezdődhetne: magasan kvalifikált szellemi nacionalizmus egy nemzet komponenseit egységbe tudja szervezni. Közhelyként hangzik, de nem a származásunk az érdem, hanem egyéni cselekedeteink és azok eredményei; a legrangosabb ősök sem jelentenek gyógyírt az egyén személyes kudarcaira.

A könyv által felvetett problémákra – a személyes zárszóban így értékeli a szerző – az újturanizmus választ ad. A kultúranélküliség és kultúrsovinizmus helyett metakulturalizmus, az évszázadokkal ezelőtti sztyeppei életközösség mintájára, miként lehet önmagunkhoz visszatalálni, szimbiózisban élni más népekkel. Klíma-vészhelyzet és klímatagadás kettőssége helyett a mélyökológia és a tudatökológia eszmeiségét ajánlja, mint a teremtett világhoz való helyes hozzáállást. A tömegesedés és egoizmus törésvonalát a szellemi nomádsággal kívánja begyógyítani. Arctalan, numerikus egységgé való süllyedés és az önimádat helyett az ego leküzdését, a szellemi és felfelé vezető út bejárását teszi követendő életúttá.

Vona Gábor törekszik a közérthetőségre, ami egyszerre válik javára a műnek és egyben a gyengesége is. Olvasás közben több interjúnál, jegyzetnél megjelenik a hiányérzet, hogy számos témát még mélyebben körül járhatna a kötet. Ezt a szerző maga is elismeri a személyes zárszóban, hogy mennyi kérdés megválaszolatlan maradt még. A téma érdemes további vizsgálatokra.

Molnár Máté

KELET ÉS NYUGAT ZENEI PÁRBESZÉDE III.

Utazások – Hét hanglemez ismertetése

Divatos kijelentés mostanság – elsősorban zenei fúziókkal kapcsolatban –, hogy *„nincsenek műfaji határok, csak jó és rossz zene van”*. Igen ám, de ki dönti el, hogy melyik jó, és melyik rossz? Ezt könnyen el szokták intézni azzal, hogy *„ízlések és pofonok különbözőek”*, vagyis kinek ez, kinek az számít jónak (amit más esetleg rossznak tart). Ezzel kapcsolatos egy másik divatos kijelentés: *„egymillió ember nem tévedhet”*, például egy aktuális slágerre adott lájkok számának tekintetében. Tehát amit sokan jónak tartanak, az eszerint csakis jó lehet? Nyilván nem, gondoljunk csak az emberi ítélőképességet befolyásoló, vagy akár megtévesztő *tömeghipnózis* szuggesztiós módszerére, amivel egész embersokaságot lehet félrevezetni. Teológiai példával továbbgondolva: ahogyan *„Ádámban mindenki vétkezett”*, ami azt is jelenti, hogy tévedett, azaz tévútra jutott, úgy